

polecamy za
potwierdzeniem
odbioru.

101

**PREZES URZĘDU
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W ŁODZI**

90-051 Łódź, Al. Piłsudskiego 8

Tel. (0-42) 636-36-89, Tel/Fax (0-42) 636-07-12, Tel. Centrala (0-42) 636-72-11, wew. 259

E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO/56S-5/99/PM 1774

Łódź dnia 30.10.2000r.

DECYZJA RŁO NR 10/2000

Na podstawie:

I. art. 104 k.p.a. i art. 8 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999r. Nr 52 poz. 547 ze zm.) po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Piotrkowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej ul. Belzacka 66 w Piotrkowie Trybunalskim, przeciwko Gminie Piotrków Trybunalski ul. Pasaż Rudowskiego 10 w Piotrkowie Trybunalskim, **nakazuje się zaniechanie stosowania praktyki monopolistycznej** polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku energii cieplnej przez odmowę zawarcia umowy ze Spółdzielnią w sprawie rozliczenia nakładów inwestycyjnych poniesionych przez Spółdzielnię na wybudowanie węzłów cieplnych W-746, W-747, W-748, W-749, W-750 i przyłączy łączących te węzły z siecią ciepłowniczą Gminy, przekazanych nieodpłatnie na majątek Gminy Piotrków Trybunalski.

II. art. 104 k.p.a. w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999r. Nr 52 poz. 547 ze zm.) po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Piotrkowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej ul. Belzacka 66 w Piotrkowie Trybunalskim, przeciwko Gminie Piotrków Trybunalski ul. Pasaż Rudowskiego 10 w Piotrkowie Trybunalskim, odmawia się uwzględnienia żądania stwierdzenia praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku energii cieplnej, poprzez odmowę zwrotu kosztów montażu automatyki regulacyjnej w 46 węzłach po stronie wysokich parametrów stanowiących własność Gminy Piotrków Trybunalski.

III. art. 105 § 1 k.p.a. umarza się postępowanie administracyjne o nakazanie zaniechania praktyki monopolistycznej przez pobieranie jednakowych opłat za dostarczaną energię cieplną od podmiotów, które poniosły koszty budowy urządzeń

ciepłowniczych i od podmiotów, które nie poniosły kosztów budowy urządzeń ciepłowniczych, określonej w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy cytowanej w punkcie I oraz

IV. art. 105 § 2 k.p.a. umarza się postępowanie administracyjne o nakazanie zaniechania praktyki monopolistycznej przez odmowę zwrotu kosztów poniesionych przez Spółdzielnię na remont i konserwację węzłów ciepłych będących własnością Gminy, określonej w art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy cytowanej w pkt I oraz

V. art. 104 k.p.a. i art. 14 ust. 1 ustawy powołanej w pkt I nakłada się na Gminę Piotrków Trybunalski karę pieniężną w wysokości 1.000 zł (słownie : jeden tysiąc złotych) płatną do budżetu państwa.

Uzasadnienie

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Łodzi (zwany dalej Urzędem), wpłynął wniosek Piotrkowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej ul. Belzacka 66 w Piotrkowie Trybunalski, (zwana dalej Spółdzielnią) o wszczęcie postępowania administracyjnego przeciwko Gminie Piotrków Trybunalski ul. Pasaż Rudowskiego 10 w Piotrkowie Trybunalskim (zwana dalej Gminą), pod zarzutem stosowania praktyk monopolistycznych. Spółdzielnia zarzuciła Gminie nadużywanie pozycji monopolistycznej na lokalnym rynku energii ciepłej przez odmowę zwrotu nakładów inwestycyjnych na budowę węzłów ciepłych i przyłączy do miejskiej sieci ciepłowniczej (zwanej dalej siecią), przejętych nieodpłatnie na własność Gminy, a także odmowę poniesionych przez Spółdzielnię kosztów modernizacji, remontów i konserwacji węzłów ciepłych należących do Gminy, co przynosi Gminie nieuzasadnione korzyści. Spółdzielnia zarzuciła ponadto, że przejawem nadużycia przez Gminę pozycji dominującej na tym rynku jest sprzedaż energii ciepłej w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców lub innych podmiotów na skutek stosowania jednej ceny dla wszystkich odbiorców energii ciepłej.

W uzasadnieniu Spółdzielnia podała, że wybudowała z własnych środków finansowych węzły ciepłe i przyłącza do sieci o łącznej wartości 395.380,- zł. Gmina, 29 grudnia 1995 r. przejęła te urządzenia nieodpłatnie na swój majątek. Nieodpłatne przekazanie urządzeń było warunkiem rozpoczęcia dostawy energii ciepłej do budynków Spółdzielni. W latach 1994-1996 Spółdzielnia wykonała na własny koszt modernizacje, remonty i konserwacje 46 innych węzłów ciepłych stanowiących własność Gminy i wydała na ten cel kwotę 274.695,49 zł, również nie uzyskując rekompensaty finansowej.

W dniu 10 lipca 1997 r. Spółdzielnia, wystąpiła do Gminy z żądaniem ekwiwalentu finansowego z tytułu poniesionych wydatków (k 7). Gmina odmówiła zawarcia stosownej umowy w tej kwestii. Zdaniem Gminy, w obecnym stanie prawnym żądanie

Spółdzielnia jest nieuzasadniona, gdyż Gmina nie prowadzi działalności gospodarczej na rynku energii ciepłej. Dostawą energii ciepłej do budynków Spółdzielni zajmuje się Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Piotrkowie Trybunalskim (zwana dalej Spółka). Gmina posiada w Spółce mniejszościowy pakiet udziałów. Gmina wyraziła wolę zwrócenia Spółdzielni wszystkich spornych węzłów jako rekompensaty poniesionych wydatków.

Spółdzielnia nie zgodziła się ze stanowiskiem Gminy. Zdaniem Spółdzielni, Gmina wymuszając darowiznę urządzeń ciepłowniczych uzyskuje nieuzasadnione korzyści. Korzyści te stanowi czynsz za dzierżawę sieci, który Gmina pobiera od Spółki.

Spółdzielnia podniosła zarzut, że sprzedaż energii ciepłej po takiej samej cenie innym odbiorcom, którzy nie byli zmuszeni do wybudowania sieci ciepłej na własny koszt, świadczy o uprzywilejowaniu przez Gminę tych odbiorców energii, którzy nie uczestniczyli w kosztach budowy bądź modernizacji sieci na terenie Piotrkowa Trybunalskiego.

Urząd wszczął postępowanie administracyjne na wniosek Spółdzielni, pod zarzutem stosowania przez Gminę praktyk monopolistycznych polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku przez narzucanie uciążliwych warunków umowy przynoszących Gminie nieuzasadnione korzyści, co stanowi naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 6 cytowanej ustawy antymonopolowej, a także sprzedaż energii ciepłej w sposób powodujący uprzywilejowanie innych odbiorców ciepła, co stanowi naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy antymonopolowej.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Gmina potwierdziła fakt nieodpłatnego przejęcia na swój majątek węzłów ciepłych i przyłączy wskazanych przez Spółdzielnię we wniosku i fakt stosowania przez Spółkę jednolitych cen za energię ciepłą w latach 1996-1998 (k 106-107). Gmina stwierdziła, że w latach poprzednich, nieodpłatne przejmowanie nowych odcinków sieci było regułą w umowach o przyłączanie nowych odbiorców. Umowa ze Spółdzielnią jest taka sama jak umowy zawierane z innymi podmiotami w tym czasie.

W ocenie Gminy, odmowa refinansowania przejętych nieodpłatnie węzłów i przyłączy nie wyczerpuje żadnego z rodzajów praktyk monopolistycznych, a zarzut Wnioskodawcy o sprzedaży energii ciepłej niektórym odbiorcom w sposób uprzywilejowany, jest bezprzedmiotowy. Żadna gminna jednostka organizacyjna nie jest producentem ani dostawcą energii ciepłej i nie ustala cen za tę energię. Dostawą energii ciepłej w Piotrkowie Trybunalskim zajmuje się Spółka. Do 31 grudnia 1996 r. działalność tę rzeczywiście prowadził zakład budżetowy Gminy, lecz na mocy umowy z dnia 31 stycznia 1997 r. o świadczenie usług w zakresie dostarczania energii ciepłej zawartej pomiędzy Gminą i Spółką, na Spółkę przeszły wszelkie prawa i obowiązki Gminy związane z zaopatrzeniem mieszkańców w ciepło. Tym samym, zdaniem Gminy, zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 1997r. Nr 54 poz. 348 ze zm.), finansowanie przyłączy odbiorców do sieci jest

obowiązkiem Spółki jako przedsiębiorstwa energetycznego . Zadaniem Gminy , zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, jest wyłącznie planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło na obszarze gminy.

Gmina stwierdziła ponadto, że roszczenie o zwrot nakładów poniesionych na budowę węzłów ciepłych jest obecnie rozpoznawane na wniosek Spółdzielni, przez Sąd powszechny. Zdaniem Gminy wyklucza to możliwość jednoczesnego rozpoznawania tej sprawy przez Urząd (k 281-282).

W trakcie postępowania Spółdzielnia zweryfikowała wydatki poniesione na modernizację węzłów ciepłych należących do Gminy i podała, że wartość zainstalowanej automatyki regulacyjnej wynosiła 368.289,60 zł. (k. 90-91). Spółdzielnia zarzuciła, że wykonana przez nią modernizacja należała do obowiązków Gminy jako właściciela sieci.

I w tym przypadku Gmina nie zgodziła się z zarzutem stosowania praktyk monopolistycznych. Gmina stwierdziła, że modernizacja węzłów ciepłych nie była przez nią wymuszona lub zalecana. Gmina nie miała obowiązku montowania takich urządzeń(k.283).

W piśmie z dnia 25.10.1999r. (k. 171) Spółdzielnia wycofała zarzut odmowy przez Gminę zwrotu kosztów remontów i konserwacji węzłów ciepłych i wniosła o umorzenie postępowania w tej części . Gmina wyraziła na to zgodę (k.277).

Organ antymonopolowy ustalił co następuje :

Rynkiem relewantnym w sprawie jest rynek energii ciepłej w granicach administracyjnych Miasta Piotrków Trybunalski.

Uczestnikami rynku relewantnego są po stronie podaży Gmina i Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim (zwany dalej Spółką), a po stronie popytu Spółdzielnia i inni odbiorcy energii ciepłej.

Gmina i Spółka działają w warunkach monopolu, którego podstawą jest miejska sieć ciepłownicza, jedyna w mieście i nie posiadająca substytutów. Dostawy energii ciepłej odbywają się w warunkach monopolu sieciowego Gminy, która jest właścicielem sieci i w warunkach monopolu dostaw Spółki, która jako koncesjonowane przedsiębiorstwo energetyczne zajmuje się przesyłem, dystrybucją i obrotem energią ciepłą, przy wykorzystaniu sieci ciepłowniczej dzierżawionej od Gminy.

Gmina prowadziła działalność gospodarczą w zakresie dostaw energii ciepłej do odbiorców do końca roku 1996, działając za pośrednictwem zakładu budżetowego Gminy. Od roku 1997 Gmina zaprzestała tej działalności i wydzierżawiła sieć Spółce. W dniu 31 stycznia 1997 r. Gmina i Spółka zawarły umowę, w której Spółka

zobowiązała się do świadczenia usług w zakresie dostarczania energii ciepłej istniejącym i przyszłym odbiorcom, przy pomocy urządzeń ciepłowniczych stanowiących własność Gminy (k 15-20). W dniu 2 maja 1997r. strony zawarły umowę dzierżawy sieci (k 21-32). Do obowiązków Spółki jako dzierżawcy sieci należało utrzymywanie urządzeń w należytych stanie, przez prowadzenie konserwacji bieżących i okresowych napraw. Gmina jako właściciel pozostawiła sobie decyzje w sprawach realizacji i finansowania budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączy odbiorców ubiegających się o przyłączenie. Gmina wypełnia w tej części zadania przedsiębiorstwa energetycznego określone w art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. prawo energetyczne (Dz. U. z 1997r. Nr 54 poz. 348 ze zm.) (k 38).

Świadcząc usługi w zakresie przyłączania do sieci ciepłowniczej Gmina zajmuje pozycję monopolistyczną na lokalnym rynku energii ciepłej w zakresie tych usług, w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy antymonopolowej. Nikt bez zgody Gminy nie może przyłączyć się do sieci ciepłowniczej i przesłać energii do odbiorcy, od decyzji Gminy w tej sprawie zależy możliwość dostawy energii ciepłej przez Spółkę.

Świadcząc usługi przesyłania, dystrybucji i obrotu energią ciepłą przy pomocy sieci ciepłowniczej Gminy, Spółka jest jedynym dostawcą energii ciepłej na lokalnym rynku energii ciepłej w zakresie tych usług. Spółka ma pozycję monopolistyczną na tym rynku, w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy antymonopolowej.

W dniu 22 lutego 1995 r. Spółdzielnia wystąpiła do Gminy o przyłączenie do sieci ciepłowniczej kilku budynków na Osiedlu „Wyzwolenie” w Piotrkowie Trybunalskim (k92). Wniosek Spółdzielni był kontynuacją planu Gminy likwidacji osiedlowych kotłowni lokalnych. Zgodnie z pismem Gminy z dnia 2 grudnia 1999r. (k 281-282) rozwój sieci na terenie osiedla „Wyzwolenie”, na którym wybudowano sporne węzły ciepłownicze i przyłącza, był zgodny z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Piotrkowa Trybunalskiego, zatwierdzonego uchwałą nr XXV/140/88 Miejskiej Rady Narodowej w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 25 maja 1998r. z późniejszymi zmianami (k.296). Plany rozwoju kotłowni miejskiej i plany rozwoju sieci od roku 93/94 zakładały sukcesywną likwidację kotłowni lokalnych komunalnych i spółdzielni mieszkaniowych i dostawy ciepła z sieci (k. 285-286,429,430).

Sporna inwestycja wynikała z planu rozwoju sieci w latach 1994-1996 (k.425). Zgodnie z tym planem, w roku 1994, Gmina wybudowała sieć do Osiedla „Wyzwolenie” (k 425) ale bez spornych przyłączy i węzłów ciepłowniczych łączących budynki Spółdzielni z tą siecią. W dniu 2 marca 1995 r. Gmina wydała Spółdzielni warunki techniczne przyłączenia (k 95-96). W wykonaniu tych warunków Spółdzielnia wybudowała :

1/ węzły ciepłownicze nr-y W-749,748,747,746,750 (k.1), w rozumieniu § 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączania podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. z 2000r. Nr 72 poz. 845),

- 2/ przyłącza doprowadzające ciepło z sieci ciepłowniczej do każdego z tych węzłów cieplnych, w rozumieniu § 2 pkt 7 cytowanego rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000 r.
- 3/ instalacje odbiorcze, w rozumieniu § 2 pkt 10 wyżej cytowanego rozporządzenia, służące do transportowania ciepła z wybudowanych węzłów cieplnych do odbiorników ciepła w budynkach Spółdzielni.

Inwestycja została odebrana pod względem technicznym i nowe odcinki sieci zostały połączone z siecią Gminy. W dniu 29 grudnia 1995 r. Spółdzielnia przekazała nieodpłatnie na majątek Gminy przyłącza i węzły cieplne w części wysokoparametrowej (dowody PT – k 4,5,6). Przekazane odcinki sieci stały się zgodnie z art. 49 k.c. częścią składową sieci ciepłowniczej Gminy, w rozumieniu definicji sieci zawartej w § 2 pkt 6 cytowanego rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000 r., co potwierdza par. 1 pkt 5 umowy nr 17/C/99 o dostawę ciepła (k 115). Nieodpłatne przekazanie sieci wynikało z zasad przyjętych przez Gminę w umowach o przyłączanie budynków Spółdzielni do sieci. Ten warunek umowy nie był negocjowany między stronami.

Wartość przejętych przez Gminę węzłów cieplnych i przyłączy wynosiła 395.380 zł (k4,5,172).

Inwestycja została sfinansowana przez Spółdzielnię z następujących źródeł (k 173):

1. Opłaty członków Spółdzielni (dowód uchwała nr 13/97 Rady Nadzorczej Piotrkowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej z dnia 15 kwietnia 1997r. w sprawie wysokości opłat eksploatacyjnych za lokale mieszkalne i użytkowe, dźwigi osobowe, garaże, dzierżawę terenu i inne) (k.195).
2. Pożyczka z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w skrócie zwany Funduszem) w Piotrkowie Trybunalskim, przeznaczona na dofinansowanie „ ... wykonania pięciu węzłów cieplnych wraz z przyłączami oraz sieci wysokoparametrowej” (dowód umowa nr WF/P.-4/95 z 14.09.1995 r.- k 197). Pożyczka wynosiła 700.000 zł i została po wykonaniu inwestycji, umorzona w 50% uchwałą nr 187 Rady Nadzorczej Funduszu z dnia 08. 07. 1997 r. (k 376).

Ponieważ uzyskana pożyczka dotyczyła również budowy sieci w części wysokoparametrowej tj. przekazanej Gminie, Urząd proporcjonalnie wyliczył również udział umorzeniowy przypadający na część sieci wysokoparametrową. Udział umorzonej przez Fundusz pożyczki w wartości węzłów cieplnych i przyłączy przekazanych na stan Gminy wynosi (proporcjonalnie do całości nakładów inwestycyjnych Spółdzielni) 42%, tj. kwotę 147.000 zł. Wartość nakładów inwestycyjnych poczynionych przez Spółdzielnię po odliczeniu kwoty umorzenia wyniosła 248.380 zł.

Zasady finansowania budowy i rozbudowy sieci w tym na potrzeby przyłączy podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci ciepłowniczych regulują przepisy

ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. prawo energetyczne (Dz. U. z 1997r. Nr 54 poz. 348 ze zm.).

Zgodnie z art. 7 ust. 4 cytowanej ustawy, przedsiębiorstwo energetyczne ma obowiązek zapewniać realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłążeń podmiotów ubiegających się o przyłączenie, na warunkach określonych w przepisach wykonawczych do ustawy oraz w założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, o których mowa w art. 19 ustawy. Zgodnie z art. 16 ust. 1, 2 i 3 cytowanej ustawy założenia powinny uwzględniać 3 letnie plany rozwoju sieci na danym terenie, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy. Dostawca ma prawo pobierać opłatę za przyłączenie do sieci, na podstawie ustalonych w taryfie stawek opłat. Stawki opłat kalkuluje się zgodnie z art. 7 ust. 5 cytowanej ustawy.

Gmina, jako właściciel sieci ciepłowniczej prowadzący na tym rynku nie koncesjonowaną działalność gospodarczą, ma obowiązek stosowania standardów określonych w ustawie prawo energetyczne. Organ antymonopolowy wystąpił do Gminy o podanie danych niezbędnych do ustalenia wysokości opłaty za przyłączenie, którą miałaby obowiązek zapłacić Spółdzielnia, przy zastosowaniu zasad określonych w art. 7 ust. 5 ustawy prawo energetyczne. Opłata przyłączeniowa w roku 1995, obliczona na podstawie 1/4 średniorocznych nakładów inwestycyjnych poniesionych przez Gminę w latach 1994-96 na budowę odcinków sieci służących do przyłączenia podmiotów ubiegających się o przyłączenie i wydatków Spółdzielni na ten cel, proporcjonalna do długości odcinków sieci wybudowanych przez Spółdzielnię (k.436), wynosiłaby 54.126,52 zł. Urząd przyjął do rozliczenia rzeczywiste wydatki w okresach, w których realizowana była inwestycja dla wyeliminowania skutków wzrostu cen i inflacji.

Nakłady finansowe podlegające rozliczeniu pomiędzy stronami z tytułu przyłączenia węzłów cieplnych o numerach W 746, W-747, W-748, W-749, W-750 do sieci, po uwzględnieniu należnych Gminie części umorzonej pożyczki z Funduszu i opłaty przyłączeniowej wynosiły 194.253,48 zł.

W ramach prac modernizacyjnych Spółdzielnia, za zgodą Gminy jako właściciela sieci, zainstalowała automatykę regulacyjną w 46 innych węzłach cieplnych, w części należącej do Gminy (k.266-273). Spółdzielnia oświadczyła, że sfinansowała wydatki na ten cel ze środków własnych i z dotacji z budżetu Państwa, która pokryła 50% kosztów (k 173,376). Spółdzielnia poinformowała, że nie może udokumentować wydatków poniesionych na ten cel, ponieważ nie posiada faktur VAT, ani dowodów PT dotyczących montażu automatyki w węzłach cieplnych należących do Gminy (k 372). Spółdzielnia nie zgłosiła wniosku o powołanie biegłego i wniosła o rozstrzygnięcie sprawy w zakresie urządzeń automatyki regulacyjnej, na podstawie zgromadzonych w trakcie postępowania dokumentów (k 408).

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej na tym rynku, Gmina pobrała od Spółki w okresie od V/97 do XII/98 czynsz dzierżawny za sporne między stronami

węzły ciepłone i przyłącza w wysokości netto (bez VAT) 15.625,00 zł (średnio 781,25 zł/m-c) (k.331). W roku 1999 sposób ustalania czynszu uległ zmianie (obecnie liczony jest on globalnie od dzierżawy całej sieci). Gmina nie podała wysokości czynszu dzierżawnego pobranego za sporne węzły za ten okres. Urząd określił przychody Gminy z tego tytułu proporcjonalnie do okresu poprzedniego. Gmina nalicza także od tych środków trwałych odpisy umorzeniowe (dowód pismo Gminy z dnia 19.10.1999r.) (k.157) pomimo, że nie poniosła nakładów na tę inwestycję. Oznacza to, że przy ustalonej przez Gminę na poziomie 12,5 % stopie umorzenia, co dotyczy też wysokości czynszu w umowie dzierżawy(k. 30), sfinansowanie przez Gminę przyłączenia węzłów ciepłych W-746, W-747, W-748, W-749, W-750 do sieci przyniosłoby Gminie zwrot nakładów inwestycyjnych w okresie krótszym niż 8 lat. Jest to okres zwrotu krótszy niż stosowany przez Gminę w rozliczeniach finansowych w odniesieniu do sieci ciepłowniczej.

Organ antymonopolowy zważył :

Rozpoznając sprawę w zakresie zarzucanej Gminie praktyki Urząd dokonał subsumcji zaistniałego stanu faktycznego, celem stwierdzenia czy spełnione zostały przesłanki art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej, tj. nadużycia przez Gminę pozycji dominującej przez :

- 1/ narzucenie warunków umowy
- 2/ uciążliwy charakter umowy
- 3/ osiągnięcie nieuzasadnionych korzyści.

Gmina jako właściciel i dzierżawca sieci ciepłowniczej, prowadzi działalność gospodarczą na lokalnym rynku energii cieplnej i jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy antymonopolowej. Pozycja monopolistyczna Gminy na rynku została udowodniona. Pozycja monopolistyczna jest kwalifikowaną postacią pozycji dominującej. Posiadanie pozycji dominującej na rynku nie jest naganne. Naruszeniem prawa jest nadużycie tej pozycji w następstwie stosowania praktyk monopolistycznych i tę kwestię badał organ antymonopolowy.

Gmina jako właściciel i dzierżawca sieci ciepłowniczej na lokalnym rynku energii cieplnej posiada przewagę kontraktową w stosunkach umownych z kontrahentami. Nierównorzędność stron kontraktu wynika z faktu, że odbiorcy, w tym Spółdzielnia nie mają możliwości wyboru dostawcy. Gmina korzystając ze swojej przewagi kontraktowej narzuciła Spółdzielni warunki umowy o przyłączenie. Spółdzielnia nie przedstawiła dowodów, że przeniesienie własności węzłów i przyłączy bez rekompensaty finansowej, nastąpiło na żądanie Gminy. Gmina potwierdziła ten fakt. Z wyjaśnień Gminy wynikało, że Spółdzielnia nie miała możliwości negocjowania tego warunku umowy o przyłączenie, gdyż taka była polityka Gminy w tym czasie.

Urząd stwierdził, że pierwsza przesłanka została spełniona.

Uciążliwym warunkiem umowy było obciążenie Spółdzielni obowiązkiem ponoszenia pełnych kosztów przyłączenia do sieci węzłów ciepłych w części wysokoparametrowej, należącej do Gminy. W niniejszej sprawie nie doszło między stronami do sporządzenia pisemnej umowy o przyłączenie do sieci ciepłowniczej, bowiem w dacie podłączenia, przepisy prawa nie nakładały takiego obowiązku na przedsiębiorstwo energetyczne. Fakt ten nie oznacza jednak, że strony nie zawarły umowy o przyłączenie. Wyrażając zgodę na podłączenie węzłów ciepłych, Gmina weszła w stosunek cywilno-prawny ze Spółdzielnią, zawierając z nią umowę niepisaną o przyłączenie do sieci. Wraz z zawarciem umowy, powinno nastąpić rozliczenie się między stronami, z tytułu budowy węzłów i przyłączy i przekazania części sieci Gminie. Na Gminie ciążył bowiem zgodnie z prawem obowiązek sfinansowania tej inwestycji.

Rozbudowa ciepłowni miejskiej i magistrali ciepłowniczej do osiedla „Wyzwolenie” była przewidziana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy i w planie rozwoju przedsiębiorstwa ciepłowniczego, które prowadziła Gmina. Realizacja dostawy energii ciepłej wymaga przyłączenia węzłów ciepłych zasilających budynki odbiorcy z siecią ciepłowniczą dostawcy. Wybudowanie w roku 1994 sieci magistralnej na osiedlu Wyzwolenie wskazuje, na umieszczenie w planie rozwoju podłączenia do sieci budynków mieszkalnych na tym osiedlu. W świetle art. 7 ust. 4 Prawa energetycznego obowiązek sfinansowania budowy i rozbudowy sieci i przyłączy pod tę inwestycję obciąża przedsiębiorstwo energetyczne, w tym przypadku, zgodnie z zapisem art. 45 ust. 1 Prawa energetycznego Gminę, jako właściciela sieci. Nakłady na sfinansowanie budowy przyłączy i węzłów ciepłych w celu przyłączenia budynków Spółdzielni do sieci, po odliczeniu umorzonej pożyczki z budżetu Państwa, z której korzystała Spółdzielnia, wynosiły 248.380,- zł.

Gmina nie ma obowiązku świadczyć tych usług nieodpłatnie. Odbiorca wnosi opłaty za przyłączenie do sieci. Gmina jako nie koncesjonowany właściciel sieci ma obowiązek, zgodnie z powołanym wyżej art. 45 ust. 1 prawa energetycznego, konstruować opłaty za przyłączenie zgodnie z art. 7 ust. 5 cytowanej ustawy. Opłata za przyłączenie do sieci węzłów ciepłych łączących budynki Spółdzielni z tą siecią, ustalona według wskazanych wyżej zasad wyniosłaby 54.126,52 zł. Wartość nakładów inwestycyjnych Spółdzielni przewyższyła więc wartość opłaty przyłączeniowej jaką pobrałaby Gmina z tytułu przyłączenia do sieci ciepłowniczej.

Przyjmując do wyliczeń wysokość czynszu pobieranego przez Gminę za dzierżawę spornych odcinków sieci wybudowanych kosztem i staraniem Spółdzielni, czasokres zwrotu nakładów inwestycyjnych na budowę przyłączy i węzłów ciepłych wynosi około 8 lat. Jest to okres zgodny z przyjętą przez Gminę stopą umorzenia sieci ciepłowniczej.

Biorąc powyższe pod uwagę Urząd stwierdza, że warunki umowy o przyłączenie zawartej przez Gminę ze Spółdzielnią, są bardziej uciążliwe niż te, które wynikają z przepisów wykonawczych do Prawa energetycznego.

Urząd stwierdza, że druga przesłanka została spełniona.

Brak ekwiwalentności zobowiązań w umowie o przyłączenie węzłów ciepłych do sieci wskazuje na uzyskanie przez Gminę nieuzasadnionych korzyści. Nieodpłatnie przejęte urządzenie wzbogaciły stan majątkowy Gminy, co pozwala jej, bez nakładów finansowych, osiągać zysk z dzierżawy sieci. Ciężarem i stratą po stronie Spółdzielni jest więc nie tylko, sfinansowanie inwestycji budowy węzłów i przyłączy bez rekompensaty finansowej mimo nieodpłatnego przejęcia części sieci przez Gminę. Spółdzielnia ponosi również w opłacie za dostarczane ciepło koszty dzierżawy, co potęguje nieekwiwalentność umowy.

W związku z powyższym trzecia przesłanka została spełniona.

Gmina nie zaprzestała stosowania praktyki monopolistycznej. Jako podmiot posiadający pozycję dominującą na rynku, Gmina nadal czerpie z narzuconych warunków umów nieuzasadnione korzyści o których mowa wyżej. Obiektywne stwierdzenie stosowania praktyki monopolistycznej przez Urząd, potwierdza również subiektywne poczucie pokrzywdzenia Spółdzielni. Od momentu zakończenia całego cyklu inwestycyjnego związanego z budową węzłów i przyłączy oraz montażem automatyki regulacyjnej w 46 węzłach po stronie wysokich parametrów stanowiących własność Gminy, Spółdzielnia podejmowała starania o uzyskanie ekwiwalentu finansowego. Działania te początkowo skupiły się na bezpośrednich negocjacjach z Gminą (tj. pisma Spółdzielni (k.7-14) oraz późniejsze dochodzenie zapłaty przed sądem powszechnym (k.39-77)). Brak możliwości porozumienia się oraz wskazanie przez sąd powszechny procedury postępowania antymonopolowego, spowodowało wniesienie wniosku do Urzędu.

Ocena uciążliwości warunków umowy oraz subiektywne poczucie krzywdy, stało się możliwe po zawarciu umowy. Wówczas w oparciu o wszystkie postanowienia umowy i faktyczne ich przełożenie na rzeczywiste funkcjonowanie i odniesienie do ewentualnych uzyskanych korzyści, pokazało jej nieekwiwalentność.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 zdanie 2 ustawy antymonopolowej „..... Nie wszczyna się postępowania, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano stosowania praktyki monopolistycznej, upłynął rok”. W niniejszej sprawie, kumulatywnie spełnione przesłanki art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej, zrealizowane w przedstawionym stanie faktycznym wskazują na ciągłe stosowanie praktyki.

W związku z tym, że wszystkie przesłanki zostały spełnione, orzeczono jak w punkcie I sentencji.

Urząd odmówił uwzględnienia żądania stwierdzenia praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku energii cieplnej, poprzez odmowę zwrotu kosztów montażu automatyki regulacyjnej w 46 węzłach po stronie wysokich parametrów stanowiących własność Gminy. Głównym powodem było nie przedstawienie przez Spółdzielnię wiarygodnych dokumentów na podstawie których, możliwe byłoby określenie szczegółowo o jakie urządzenia chodzi i jaką mają wartość. Przedstawione przez Spółdzielnię wewnętrzne faktury rozliczeniowe (k. 262-271), nie mogą być uznane za dowód,

z powodu wystawienia ich przez samego odbiorcę usługi czyli Spółdzielnię. Spółdzielnia nie wniosła o powołanie biegłego, którego opinia mogłaby dostarczyć koniecznych dowodów.

W związku z powyższym, orzeczono jak w punkcie II sentencji.

Co do zarzutu nadużywania przez Gminę pozycji monopolistycznej na rynku lokalnym przez sprzedaż energii cieplnej w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców lub innych podmiotów na skutek stosowania jednej ceny wobec wszystkich odbiorców energii cieplnej, Urząd umorzył postępowanie. Gmina z początkiem 1997r. zaprzestała działalności przesyłu i dystrybucji i obrotu energią ciepłą. Koncesjonowanym przedsiębiorstwem energetycznym na tym rynku jest Spółka. Udowodnienie wyjścia Gminy z tego rynku, powoduje, że postępowanie stało się bezprzedmiotowe. Gmina nie zajmuje się obrotem energią co dawałoby jej prawo ustalania cen.

W ocenie Urzędu nie zachodzą podstawy do postawienia takiego zarzutu z urzędu Spółce. Czynsz dzierżawny wliczony jest w cenę ciepła. Wysokość płaconego czynszu jest taka sama dla urządzeń przejętych przez Gminę odpłatnie i nieodpłatnie.

W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie III sentencji.

Urząd umorzył postępowanie, na wniosek Spółdzielni i przy braku sprzeciwu Gminy, w części dotyczącej zwrotu kosztów poniesionych przez Spółdzielnię na remont i konserwację węzłów cieplnych będących własnością Gminy.

Wydając taką decyzję, Urząd zbadał czy nie jest ona sprzeczna z interesem społecznym. Podejmowane przez pracowników Spółdzielni czynności, które miały stanowić podstawę postawionego zarzutu, nie zostały udowodnione. Spółdzielnia nie łączyła z Gminą żadną umową, z której wynikałby obowiązek wykonywania takich prac przez pracowników Spółdzielni. Nie przedłożono również innych dokumentów potwierdzających nakłady Spółdzielni na sieć stanowiącą własność Gminy dla poparcia postawionego zarzutu.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie IV sentencji.

Ustawa antymonopolowa w art. 14 ust. 1 przewiduje możliwość ustalenia kary pieniężnej w decyzjach wydanych na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy. W tej sprawie nałożono karę w wysokości 1000 zł. Kara ma charakter prewencyjny. Zasady finansowania inwestycji w zakresie przyłączania odbiorców do sieci energetycznej określają przepisy prawa energetycznego, a kryteria ekwiwalentności wzajemnych rozliczeń stron zostały określone w bardzo bogatym orzecznictwie antymonopolowym, uchwale Trybunału Konstytucyjnego i orzecznictwie Sądu Najwyższego. Odmowa Gminy zawarcia umowy w kwestii odpowiedniego rozliczenia wydatków inwestycyjnych poniesionych przez Spółdzielnię na rozbudowę sieci stanowiącej majątek Gminy, jest niczym nie usprawiedliwionym ignorowaniem porządku prawnego w Państwie. Zachowanie Gminy jest tym bardziej naganne, że Spółdzielnia od 3 lat próbuje zawrzeć z Gminą stosowną umowę w tej sprawie.

Wysokość kary ustalono w oparciu o przychód Gminy Piotrków Trybunalski, w rozumieniu art. 2 pkt 10 ustawy antymonopolowej, który w roku 1999 wynosił 1.083.274,60zł (k.445).

W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie V sentencji. Kara jest płatna do budżetu Państwa, na konto NBP Oddział Okręgowy Warszawa 10101010-7878-223-1.

Od decyzji służy stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Delegatury w Łodzi, w terminie dwutygodniowym licząc od dnia doręczenia decyzji.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów
Dyrektor Delegatury



Iwona Bielska

Referent Prawny

Piotr Marynowicz
Piotr Marynowicz

Otrzymują :

Piotrkowska Spółdzielnia Mieszkaniowa
ul. Belzacka 66
97 - 300 Piotrków Trybunalski

Pan Zbigniew Stankowski
pełnomocnik Gminy
Piotrków Trybunalski
Urząd Miejski
ul. Pasaż Rudowskiego 10
97 - 300 Piotrków Trybunalski